Eija Hagelberg/BSAG
30.9.2021

BSAG:n lausunto Ympäristövaliokunnalle

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022
Teema: Maatalousbiomassojen ravinnekierron edistäminen ja vesiensuojelu

Baltic Sea Action Group (BSAG) kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausuntoon ja lausuu seuraavaa:

1. Kiitämme hallituksen esitystä siitä, että **vesiensuojelun tehostamisohjelma (Veden vuoro -ohjelma) ja ravinteiden kierrätysohjelma (RAKI -ohjelma) ovat mukana talousarviossa**.

2. **Tavoitteeksi asetettu Itämeren ja vesien hyvän tilan saavuttaminen vaatii tehokasta kohdentamista** niille alueille, joilla pintavesien ekologinen tila on luokissa tyydyttävä, välttävä ja huono, ja joilla vesien hyvä tila on vaarassa heikentyä (ks. https://www.ymparisto.fi/fi-fi/vesi/pintavesien_tila). Esitämme, että kohdentaminen huomioidaan näissä ohjelmissa selkeästi ja tavoitteellisesti.

3. **Itämeren ja vesien hyvän tilan saavuttaminen vaatii katseiden suuntamista peltojen kasvukuntoon**. Tiivistynyt ja huonorakenteinen pelto ei pidätä vettä, ravinteita, hiiltä eikä kiintoainesta, vaan päinvastoin huonokuntoisilta pelloilta ravinteet huuhtoutuvat vesistöihin. Jos pelto on huonossa kunnossa, muut toimenpiteet menettävät vaikutuksensa. Tämän vuoksi peltojen kasvukuntoon ja vesitalouteen tulisi panostaa laaja-alaisesti. Esimerkiksi salaojitus ja salaojien kunnostus, tiivistymien korjaaminen ja ehkäisy sekä eloperäisen aineen lisääminen peltoon ovat toimenpiteitä, jotka parantavat maan kasvukuntoa. Maatalousmaiden vesitalouden hallintaan suosittelemme luonnonmukaisen peruskuivatuksen lisäämistä, joten sitä tulee korostaa Ympäristöministeriön vesiensuojeluohjelmissa.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamat äärisäät lisäävät peltojen kunnostustarvetta, mm. talvisateet tulevat yleistymään etenkin eteläisessä Suomessa. Esitämme, että peltojen kasvukunnon ja vesitalouden parantaminen asetettaisiin painopisteeksi niin Veden vuoro- kuin RAKI-ohjelmassa. Maanparannuskuitujen ja rakennekalkin levitystä tulee tarjota ja tukea yhtäläisesti kipsin rinnalla.

4. Alueelliset lantakeskittymät aiheuttavat ravinnepäästöjä vesistöihin. Lannan käsittelyyn tarvitaan enemmän prosessointia, mutta sen lisäksi haluaisimme erityisesti korostaa tarvetta **lisätä lannan käyttöön liittyvää yhteistyötä kotieläintilojen ja kasvinviljelytilojen välillä**. Se vähentäisi myös tuontilannoitteiden käyttöä. Vain pieni osa kasvinviljelytiloista käyttää lantaa lannoitteena pelloilla, joten potentiaalia lannan tasaisemmalle alueelliselle levitykselle on olemassa. Kotieläintilojen ja kasvinviljelytilojen välisen yhteistyön lisääminen ja siihen liittyvien pullonkaulojen poistaminen vaativat

nykyistä enemmän huomiota ja toimenpiteitä. Tarvitaan alueellista koordinointia ja neuvontaa, jossa huomioidaan lannan ja muiden biomassojen tarjonta ja kysyntäpotentiaali sekä autetaan toimijoita yhteistyöratkaisujen löytämisessä ja toteuttamisessa. Toivomme tämän näkyvän erityisesti Veden vuoro- ja RAKI-ohjelmien painopisteissä.

5. Maatalouden investoinneissa tulisi varmistaa **ympäristön tilaa parantavien tuotannollisten investointitukien saatavuus**. Maatalouden rakennemuutos vie kohti suurempia tilakokoja. Samalla lannan ja lannan ravinteiden keskittyminen uhkaa lisääntyä. Alueet ovat kuitenkin erilaisia. Siellä missä lantaa ja muita biomassoja syntyy hajanaisesti, tilakohtaiset prosessointi-investoinnit, kuten separointi, voivat olla perusteltuja. Sen sijaan suurilla lantakeskittymäalueilla tarvitaan suuren luokan biojalostamoja (200 000 t/v tai suurempia). Näiden taloudellisia edellytyksiä voidaan parantaa esimerkiksi kannustimilla biopohjaisten liikennepolttoaineiden tuotantoon ja käyttöön. Kaikissa lannan prosessointi-investoinneissa tulee varmistaa kestävä ravinnetase ja kierrätysravinteiden kestävä käyttö niin, että niillä voidaan korvata fossiili- ja mineraalipohjaisia tuontilannoitteita.

6. **Suomen tulee vahvasti tukea kunnianhimoista Itämeren suojelun toimintaohjelman (BSAP) uudistusta ja sen sekä Itämeren alueen ravinteiden kierrätysstrategian toimeenpanoa** ja vaikuttaa aktiivisesti ja rakentavasti siihen, että BSAP:n ja ravinteiden kierrätysstrategian toimenpiteet toteutetaan viipymättä kaikissa HELCOM-maissa. Kansainvälisessä yhteistyössä viimeisimmän tutkimustiedon sekä sidosryhmäkuulemisten pohjalta laaditut koko Itämeren aluetta kattavat politiikkasuositukset peräänkuuluttavat mm. tarkempaa lannoituksen ja ravinteiden hallintaa, lannan täysimääräistä hyödyntämistä tilatasolla sekä markkinoiden luomista orgaanisille kierrätyslannoitteille. Suosituksista voi lukea lisää Sumanu-hankkeen koordinaattorin Luken uutisesta (https://www.luke.fi/uutinen/tehoa-lantaravinteiden-kayttoon-itameren-alueella/) sekä englanniksi Sumanu-hankkeen verkkosivuilta (www.balticsumanu.eu).

Lisätiedot:
Projektijohtaja Eija Hagelberg, Baltic Sea Action Group
eija.hagelberg@bsag.fi
0500 609 526
www.bsag.fi
www.carbonaction.fi